

Котляренко Світлана Василівна,
доцент кафедри методики викладання
української мови та літератури
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова, кандидат
філологічних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ЛЕКСИКИ

Молодіжна мова така ж різнобарвна, строката, особливо здатна до сприйняття всього нового, як і її носії. Нові віяння у культурі, соціальний розвиток, технічний прогрес спричинилися до появи великої кількості молодіжних об'єднань та угруповань. Класифікувати молодіжну лексику(сленг) можна за різними ознаками. Наприклад, за стилістичними ознаками слова сленгу (жаргону).

З погляду лінгвіста, сленг – це стиль мови, що посідає певне місце в мовленнєвій культурі молодої людини. Сленг перебуває в самому кінці можливих засобів мовного спілкування і включає різні форми мови, за допомогою яких люди можуть ототожнювати себе з певними соціальними угрупованнями, починаючи з дітей, молодих бізнесменів і хакерів тощо.

Жаргонізми (сленгові слова) посідають важливе місце у культурі мовлення, їх можна зарахувати до лексично-стилістичних утворень. Такі слова притаманні розмовній мові людей, які пов'язані певною спільністю інтересів. Сленг властивий різним групам людей і відіграє важливу роль у житті індивіда

Наприклад, ті хто цікавиться комп'ютерами найчастіше використовують жаргонні слова англійського походження. Це викликано насамперед тим, що англійська є мовою комп'ютерних технологій. У процесі роботи з комп'ютерною технікою деякі слова перейшли до української розмовної лексики. Так, у цій сфері можна почути слова: *апгрейд* (поліпшення, модернізація комп'ютера), *батони* (клавіші), *масдай* (крайній ступінь невдоволення), *сідюк* (дисковод та диски CD-ROM), *юзер* (користувач) [4, с. 17]. Існує середовище, яке об'єднує людей різного віку, фаху, соціального статусу – це Інтернет. Загальноновизнаною мовою Інтернету вважається англійська. По суті, в Україні така лексика лише формується. Численність хакерів поки незначна. В основному це студенти технічного університету, старшокласники шкіл з фізико-математичним нахилом. Встановити точну кількість хакерів важко ще й тому,

що спілкуються вони переважно посередництвом комп'ютерних мереж. З поширенням персональних комп'ютерів та мережі Інтернет ця субкультура виходить на нові рубежі та охоплює все нові прошарки молоді. Сленг комп'ютерних фанів потребує подальшого вивчення [3, с. 112].

Отже, розглянувши деякі особливості комп'ютерного сленгу, можна прийти до висновку, що на даний момент йде активне створення і використання комп'ютерної сленгової лексики. Має також місце проникнення комп'ютерних термінів у загальнонавжівану лексику, причому останнім часом спостерігається посилення цього процесу.

Свої сленгові новотвори мають люди, які цікавляться автомобілями. Найпоширенішими лексемами цієї групи є назви різноманітних автомобільних деталей та іншого обладнання: *бублик*, *баранка* (кермо), *тачка* (автомобіль), *резина*, *скати* (шини) тощо.

У середовищі підлітків, які захоплюються музикою, часто вживають такі слова: *вертушка* (CD-програвач), *савндтрек* (мелодія, що супроводжує відеофільм), *сингл* (CD з меншою, ніж на альбомі, кількістю пісень), *солянка* (збірний концерт).

Власний сленг мають книголюби, газетярі, спортсмени та ін. До того ж у кожній з названих груп можна виділити підгрупи. Наприклад, спортивний сленг поділяється на сленг футболістів, хокеїстів, плавців тощо.

Молодіжний сленг є неоднаковим відповідно до спілкування. Кожне з таких середовищ має свої відмінності і сленг озвучує реалії життя саме у цьому оточенні. Наприклад, у студентському середовищі побутують такі лексичні одиниці: *друшляти* (прогулювати пари), *гуртак*, *братська могила* (гуртожиток), *Степанида*, *Баба Степа*, *стіпуха* (стипендія) тощо.

Окремим видом жаргонної лексики є кримінальний сленг, що вживається у відповідному середовищі, хоча завойовує позиції у розмовно-побутовому мовленні інших суспільних верств. Тут часто трапляються такі лексеми як: *бивень* (розумово відстала людина), *дядя* (начальник тюрми), *дока* (знаюча людина), *квасити* (пити спиртне), *качок* (масивна людина), *мусор* (міліціонер) та ін. Проте, якщо вищеназвані сленги вживаються лише у конкретному середовищі, то слова, що належать до інтержаргону, є загальнонавжіваними. До таких лексем можна зачислити: *бомж* (рос. аббревіатура «без определенного места жительства»), *малахольний* (ненормальний), *лимон* (мільйон грошових одиниць), *поїхати*

(збожеволіти), *стріляти* (просити). Отже, як бачимо, сленг – явище дуже поширене і за певними ознаками його можна класифікувати [1, с. 12].

За свідченням доктора філологічних наук Лесі Савицької, чільне місце у формуванні мовленнєвої культури молоді посідає кримінальний жаргон. У своєму дослідженні «Про взаємодію жаргону і сленгу» вона зазначає: «Кримінальний жаргон має здатність блискавично проникати в соціальні сфери законослухняних громадян: спочатку ця лексика стає надбанням мови соціальних низів, а згодом «завойовує позиції» у міському розмовно-побутовому мовленні, проникає в мову радіо, преси, телебачення, ну і звичайно ж, у різні корпоративні, професійні лексичні системи, тобто стає надбанням інтержаргону» [4, с. 23].

Чільне місце в молодіжному мовленні посідають метафоричні номінації, що виявляють образні можливості внутрішньої форми вихідного уявлення: *кайф* (задоволення) – *кайфовий*, *кайфоломицький*, *кайфолом*; *баши* (гроші) – *башиляти* (платити), *башильовий* (платний), *небашильовий* (недорогий) тощо.

Сьогодні сленгову лексику можна зустріти у книжній мові та мові ЗМІ. Тут її вживають для досягнення реалістичності. Помірне використання таких слів увиразнює мовлення. Тому їх можуть уживати не тільки підлітки, студенти, а й викладачі, щоб привернути увагу безпосередністю у розмові, створити образ «свого хлопця».

Отже, можна зробити висновок, що практично кожна група людей, яких об'єднують спільні інтереси, має свій особливий тип мовлення, який реалізується у сленгових новоутвореннях і є притаманним лише цій групі. Це свідчить про те, що молодіжний сленг не є цілісною системою і включає в себе загальномолодіжний жаргон, що характеризує мову певного покоління, і спеціальні молодіжні жаргони.

Список використаних джерел

1. Бабенко О. В усному мовленні – сленг... *Урок української*. 2004. №11–12. С. 21–25.

2. Кореніба В. Дослідження учнівського сленгу. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2005. № 27. С. 24–27.

3. Сербенська О.А. Актуальне інтерв'ю з мовознавцем: 140 запитань і відповідей. Просвіта. 2001. 204 с.

4. Сірінюк К. Молодіжний сленг як складова загальномовної культури нації. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 5. С. 69–70.

5. Словник сучасного українського сленгу / Уклад. Т. М. Кондратюк. Х: Фоліо, 2006. 350 с.